

Decyzja

Prezydium KK

nr 103/18

ws. opinii o Założeniach projektu budżetu państwa na rok 2019

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawia opinię w sprawie *Założeń projektu budżetu państwa na rok 2019* (dalej: Założenia).

Prezydium KK dostrzega, że Polska gospodarka rozwija się dynamicznie i należy do wiodących w Europie. Głównym czynnikiem pobudzającym gospodarkę jest już od wielu lat popyt wewnętrzny. Z tego punktu widzenia należy nadal dużą wagę przywiązywać do zwiększania siły nabywczej Polaków.

Doceniamy podejmowane przez Rząd liczne działania w sferze społecznej oraz ukierunkowane na uszczelnianie systemu podatkowego. Jednak wskazujemy, że podejmowane przez rząd inicjatywy niestety nie stanowią spójnego, zaplanowanego programu biorąc pod uwagę zarówno stronę dochodową jak i wydatkową budżetu państwa. Wynagrodzenia w sferze budżetowej nie były waloryzowane od 2010 roku. Mogło to mieć uzasadnienie w okresie kryzysu i dekoniunktury. Obecna dobra sytuacja gospodarcza kraju jest doskonałym momentem na odrobienie zaległości wobec tej grupy pracowników.

Przywoływanie stabilizującej reguły wydatkowej zarówno w Założeniach jak i w wypowiedziach strony rządowej, duża ilość zdeterminowanych ustawowo wydatków budżetowych oraz przyjęcie zasady zarządczego sposobu podziału środków na wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, a przede wszystkim brak mandatu negocjacyjnego po stronie przedstawicieli strony rządowej podczas prac w Radzie Dialogu Społecznego uniemożliwiły prowadzenie rzetelnych negocjacji w sprawie wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w sferze budżetowej oraz wysokości płacy minimalnej. Stawia to pod znakiem zapytania realizację ustawowych obowiązków wynikających z ustaw szczegółowych oraz ustawy o Radzie Dialogu Społecznego.

Mając powyższe na uwadze Prezydium zdecydowanie negatywnie ocenia Założenia.

Prognozy makroekonomiczne

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” postuluje włączenie do Założeń informacji zawierających dane o przewidywanej wysokości dochodów i wydatków budżetu

państwa, będących podstawą kształtowania prognoz makroekonomicznych, co umożliwi realną ich ocenę.

W Założeniach opis czynników ryzyka, które mogą mieć istotny wpływ na prognozę wielkości makroekonomicznych na rok 2019 jest zbyt ogólnikowy. Niewiele miejsca w Założeniach poświęca się sytuacji geopolitycznej i gospodarczej, które mają wpływ na rynki zewnętrzne.

Oczekiwany wzrost inwestycji związany z wykorzystaniem funduszy z perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 jest uzasadniony, jednak analitycy zwracają uwagę, że nie będzie on już tak zauważalny jak w roku bieżącym. Nastąpiło ożywienie popytu inwestycyjnego w największych podmiotach, co potwierdza odradzanie się inwestycji ogółem, ale jednocześnie struktura wzrostu nakładów wobec realizacji np. Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju jest niezadawalająca. Najsilniej wzrosły nakłady na środki transportu, następnie nakłady na budynki i budowle, a dopiero na trzecim miejscu – nakłady na maszyny i urządzenia (wzrost o 2,9 proc.).

Na pozytywną ocenę zasługuje zapowiedź kontynuowania działań poprawiających egzekwowanie podatku VAT. Jednak autorzy Założeń ograniczyli się jedynie do wyliczenia planowanych działań oraz instrumentów bez prognozy dochodów wynikających z uszczelniania systemu VAT oraz ściągalności CIT.

Na krytykę związku zasługuje fakt, iż, rząd planuje ponowne podniesienie stawek podatku VAT, które miało być jedynie rozwiązaniem tymczasowym. Natomiast od 2011 Rząd nie zmienia swojej polityki w tym zakresie.

Jednocześnie Prezydium KK NSZZ „Solidarność” nie może zaakceptować braku działań rządu dotyczących zmian stawek podatkowych w podatku dochodowym od osób fizycznych, waloryzacji progów podatkowych oraz kwoty zryczałtowanych kosztów uzyskania przychodu, co powoduje ciągłe podnoszenie efektywnej stawki podatkowej. Negatywnie należy też ocenić brak aktualizacji kwot diet związanych z podróżą służbową pracowników obowiązujących od marca 2013 na niezmiennym poziomie oraz kwot ryczałtu w związku z używaniem aut prywatnych do celów służbowych tzw. kilometrówki. Brakuje programu dalszego podnoszenia kwoty wolnej, co zostało zapowiedziane gdy wprowadzono obecnie obowiązującą regulację, która objęła niewielką grupę podatników.

Prezydium podkreśla, że rosnącej liczbie miejsc pracy powinna towarzyszyć dobra ich jakość, a temu niestety, nie służą zachęty do omijania zatrudnienia na podstawie stosunku pracy na rzecz atypowych form zatrudnienia w postaci kolejnych propozycji obniżenia składek na ubezpieczenie społeczne oraz brak obowiązku opłacania składek w przypadku

osób wykonujących pracę w oparciu o umowy o dzieło. Wyżej wymienione działania lub zaniechania wpływają na obniżenie wpływów do budżetu państwa, a przede wszystkim do systemu ubezpieczeń społecznych.

Wynagrodzenia w sferze budżetowej

Prezydium Komisji Krajowej nie wyraża zgody na kontynuowanie praktyki strony rządowej arbitralnego podejmowania decyzji o braku waloryzacji wynagrodzeń ustalanych zgodnie z art. 6 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw.

Jak wynika z Założeń - kontynuacja poprawy sytuacji na rynku pracy sprzyjać będzie wzrostowi wynagrodzeń. W tym kontekście nie do zaakceptowania jest brak planu wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. Rząd założył, że średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej wyniesie 100,0% w ujęciu nominalnym; tzn. wynagrodzenia w roku 2019, ustalone zgodnie z art. 6 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw - już po raz dziewiąty - nie będą waloryzowane. Przypominamy, że począwszy od 2011 roku do chwili obecnej, wskaźnik wzrostu wynagrodzeń dla tych osób, wprowadzany jednostronną decyzją kolejnych rządów, ustalany jest na poziomie „zero”. W tym czasie skumulowana inflacja przewyższyła już 12%, co powoduje spadek wartości realnej wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej. Nie poprawia tej negatywnej sytuacji nieznaczne zwiększenie funduszu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w ostatnich dwóch latach oraz zapowiedź przeznaczenia środków na wzrost funduszu wynagrodzeń na poziomie prognozowanej na rok 2019 średniorocznej dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych. Taki sposób rozdysponowania środków staje się niedobłą praktyką, która prowadzi do pogłębiania nierówności i rozwarstwienia wynagrodzeń wśród grup pracowników zatrudnionych w sektorze publicznym.

NSZZ „Solidarność” domaga się ustalenia średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na 2019 rok na poziomie nie mniejszym niż 112% w ujęciu nominalnym. Wskazać przy tym należy, iż proponowany wzrost rekompensuje jedynie wzrost kosztów utrzymania spowodowany wzrostem inflacji.

NSZZ „Solidarność” z niepokojem obserwuje narastające niezadowolenie z sytuacji płacowej i warunków pracy osób zatrudnionych w państwowej sferze budżetowej, powodowane głównie wieloletnią polityką ograniczania wzrostu wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej przy jednoczesnym niewspółmiernie zwiększającym się obciążeniem

nowymi zadaniami. Wzrost wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej powinien dotyczyć wszystkich grup zawodowych, a nie jedynie wybranych. Dalsza degradacja warunków wynagradzania pracowników jednostek sfery publicznej jest niedopuszczalna i stanowi poważne zagrożenie dla jakości świadczonych usług przez instytucje publiczne. Potwierdzają się obawy Związku wyrażane od lat, że taka polityka płacowa rządu negatywnie odbije się na kondycji obsady w sektorze publicznym. Jesteśmy świadkami silnej fluktuacji kadr spowodowanej brakiem perspektywy waloryzacji wynagrodzeń. Doświadczeni pracownicy, nie dostrzegając możliwości poprawy sytuacji finansowej oraz awansu zawodowego, przechodzą do sektora prywatnego. W niekorzystnej sytuacji znajdują się również źle wynagradzani pracownicy służb publicznych takich jak: ochrona zdrowia, policja, szkolnictwo oraz sadownictwo..

Oczekiwaniem społeczeństwa jest szeroki dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, co przy zatrudnianiu przemęczonych, źle wynagradzanych pracowników, których godność jest naruszana, stanie się niemożliwe do osiągnięcia. Efektem kontynuacji obecnej polityki wynagradzania pracowników sfery budżetowej staje się ucieczka młodych, posiadających perspektywę osób z administracji publicznej; zaś dobra praca służby cywilnej jest jednym z warunków sprawnej realizacji programu społecznego i ekonomicznego rządu.

Minimalne wynagrodzenie za pracę

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” uznaje proponowaną przez stronę rządową wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokość minimalnej stawki godzinowej na 2019 rok za zbyt niską. Proponowana dynamika wzrostu wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę nie zbliża do celu realizacji określonego, między innymi w komunikacie wspólnym rządu RP i NSZZ „Solidarność”, podpisanego w sierpniu 2007 roku, w którym zawarto deklarację systematycznego podnoszenia wynagrodzenia minimalnego tak, aby w 2010 roku mogło ono stanowić 50% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Podobne ustalenia zostały zawarte również w pakiecie antykryzysowym w 2009 roku. Wynagrodzenie minimalne w proponowanej przez Rząd wysokości 2220 zł spowoduje obniżenie się relacji jego wartości do prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej z poziomu 46,8% w 2017 roku do 46,5% w 2019 roku.

NSZZ „Solidarność” oczekuje ustalenia wzrostu minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wzrostu minimalnej stawki godzinowej na 2019 rok na poziomie nie mniejszym niż 8,5% oraz wprowadzenia zmiany ustawy z dnia 10 października 2002

roku

o minimalnym wynagrodzeniu za pracę zgodnie z przedłożonym przez „Solidarność” projektem ustawy, umożliwiającym stopniowe podwyższanie minimalnego wynagrodzenia za pracę do wysokości 50% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w tempie zgodnym z tempem wzrostu gospodarczego.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” ponownie wnioskuje o jak najszybsze ratyfikowanie przez Polskę art. 4 ust. 1 Europejskiej Karty Społecznej, który zobowiązuje państwo do zagwarantowania pracownikowi wynagrodzenia zapewniającego godziwy poziom życia oraz Konwencji MOP nr 131, jak również przyjęcie Zalecenia nr 135 z 1970 roku dotyczącego ustalania płac minimalnych.

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Mając na uwadze dotychczasowe negatywne doświadczenia dotyczące Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych już na tym etapie rozpoczęcia przygotowania projektu budżetu państwa na rok 2019, Prezydium domaga się odmrożenia wysokości odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych. Obecnie podstawę do wyliczeń odpisu podstawowego na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych stanowi przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej z drugiego półrocza 2012 r. Nie godzimy się na dalsze mrożenie wysokości odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, biorąc pod uwagę fakt, że beneficjentami tego funduszu są pracownicy i ich rodziny oraz emeryci i renciści znajdujący się w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej, nierzadko w związku tragicznymi zdarzeniami losowymi, pogorszeniem się lub wręcz utratą zdrowia czy warunków bytowych.

Zamrożenie odpisu podstawowego na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych skutkuje również realnym obniżeniem naliczenia funduszu dla czynnych i emerytowanych pracowników administracji i obsługi szkół oraz zmniejszeniem wysokości świadczenia urlopowego nauczycieli. Związek domaga się również urealnienia odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli oraz w szkolnictwie wyższym.

Związek nie może zaakceptować rozwiązań, które utrwalają złą praktykę ostatnich lat, szczególnie gdy dotyczy ona osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Podkreślić należy, iż skutki odmrożenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych są dla budżetu pozytywne biorąc pod uwagę zwiększenie wpływów podatkowych z tytułu wzrostu konsumpcji.

Świadczenia emerytalno-rentowe

Waloryzacja emerytur i rent w 2019 roku powinna uwzględniać podwyższenie wskaźnika inflacji z 2018 roku o co najmniej 50% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia 2018 r. Poziom waloryzacji powinien być odzwierciedleniem wzrostu dobrobytu, a emeryci nie mogą pozostawać grupą społeczną, którą z niego nie korzysta. Zaproponowany przez Związek wzrost zapewni odpowiedni udział emerytów i rencistów w rosnącej gospodarce oraz sprawiedliwy podział dochodów budżetu państwa.

Ponadto domagamy się systemowego rozwiązania waloryzacji najniższych świadczeń. Pomimo faktu, że poziom ubóstwa skrajnego w Polsce obniżył się, gospodarstwa domowe emerytów pozostały w 2017 roku jedyną grupą społeczną, w której zasięg ubóstwa wzrósł. Oznacza, to że dotychczasowe działania rządu zmierzające do urealnienia poziomu najniższych świadczeń emerytalno-rentowych pozostają niewystarczające. Zasięg ubóstwa skrajnego wśród gospodarstw domowych emerytów zwiększył się z poziomu 3,9% w roku 2016 do poziomu 4,4% w roku 2017. NSZZ „Solidarność” postuluje, aby podjąć debatę o systemowej zmianie sposobu waloryzacji najniższych świadczeń emerytalno-rentowych, tak aby uwzględniał on wzrost realnych kosztów utrzymania dla tej wrażliwej grupy świadczeniobiorców. Rozwiązania powinny zawierać gwarancję indeksacji minimalnych świadczeń emerytalno-rentowych w taki sposób, aby zachowały one swoją wartość nabywczą jednocześnie zapewniając świadczeniobiorcom realizację prawa do czerpania ze wzrostu gospodarczego kraju. Proponowany wielokrotnie przez Związek mechanizm powinien uwzględniać podwyższony wskaźnik wzrostu minimum egzystencji dla 1-osobowych gospodarstw emeryckich, wyliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w danym roku oraz odpowiedni udział wskaźnika planowanego wzrostu PKB. Podkreślamy, że dane dynamiki minimum egzystencji w porównaniu do dynamiki inflacji dla gospodarstw emerytów jasno obrazują, że poziom waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych nie przystaje do wzrostu realnych kosztów utrzymania najuboższych gospodarstw domowych.

Gdańsk, 18 lipca 2018 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek